

אם רוצים לצאת מן הבוץ של דרום-לבנון, אין דרך אחרת: צריכים לשתף פעולה עם כל העדות והגורמים — כולל השיעים

מקבילותיהן כעדה הסונית, הם השתלבו בסדר הישן בלבנון עליפי אמנת 1943, אשר במיסגרתה נהנו מחלקים בעיגת השלטון תמורת תמיכתם בו ובשיטה שאיפשרה את קיומו.

עיקר טובות-ההנאה שצמחו להן מהשתתפותן בשלטון נועדו להן עצמן, ולא לבני-עדתם ואיזור הדרום שבו חיים רובם, ואשר הוזנח במכוון עליידי הממשל המרוני.

נציגיה הכולטים של הנהגה זו הם כמאל אליאסאר, יו"ר הפרלמנט ועארל עסיראן, המשמש כיום כנציגה בוועידת הפיוס.

נציגתו הכולטת של זרם זה בדרום היא מישפחת אליחליל מצור.

מאו עלייתו של מוסא צאדר ומילחמת-האזרחים, חל פיחות במעמדה של הנהגה המסורתית השיעית, והיא הלכה ונרחקה מרוב עמדות-הכוח שלה (תהליך דומה קרה גם בקרב העדה הסונית), וכל ניסיונותיה לשוב למעמדה הקודם עלו בתוהו.

פלישתה של ישראל ללבנון הביאה רגע של עדנה להנהגה המסורתית השיעית (ועוד יותר לזו הסונית). אולם

אובלוסית דרום-לבנון היא השיעית בעיקרה. פריסתו של צבא לבנון בדרום עשויה שלא להתמש כלל. לכוחות חראר יש מיגבלות — כל זה הבא לנסיין להסתמך — השיעים, כרי שהם יבטיחו את ביטחון הדרום.

למעשה, החל עידוד הקמתם של כוחות מקומיים בקרב השיעים (וגם בקרב הדרוזים) בדרום-לבנון זמן קצר אחרי המלחמה, מתוך מחשבה שהם ישתלבו בהסדריי-הביטחון יחד עם כוחות אחרים. אך לבסוף נשארה רק התיקווה למצוא בקרב השיעים יסודות פרנמאטיים, אשר יהיו מוכנים להבטיח את הדרום בעצמם.

כיום הצלחה בהקמתם של כוחות כאלה היא תנאי לנסיגת צה"ל מלבנון.

מעמד וכבוד לנושאי-הנשק

דמישמרות המקומיים שצה"ל ון הקים, חרס אלוטני, (המישמר הלאומי), אנצאר אל-גיש (תומכי הצבא), היו צריכים לרווח על פעילות חשודה בכפריהם ולכצע פעולות שיטור כהם וכסביבתם.

התיקווה היא "התקווה"

ככל שהולך ומתערער מעמדו של ג'מאל ומתחזק מעמדן של סוריה ובעלות-בריתה בלבנון, הולכות ונחלשות הנהגות המסורתיות, הן בקרב השיעים והן בקרב הסונים. ואם יפול מישטרו של ג'מאל, הרי ששוב הן עשויות לאבד ממעמדן (ועל רקע זה ניתן להבין את הביטויים החריפים שהטיח לאחרונה צאבי סלאם, המנ-היג הסוני ממערכי-בירות, כוואליד ג'ונבלאט).

משולש השינאה

אות לאשר ירחשו, אם וכאשר ישיגו הסורים ובעלי-בריתם את מסורתיהם, ניתן ברדישתה של סוריה — שנתקבלה עליידי הממשל — שלא לשתף את כמאל אליאסער בוועידת-הפיוס (במקומו בא עארל עסיראן). ומאחר שניתן להניח שמישטרו של ג'מאל יפול או ייאלץ להתקפל לנוכח לחצי הסורים ובעלי-בריתם, הרי שכוחם של היסודות המסורתיים בקרב העדה השיעית — יפחת עוד יותר.

יהיה זה המשכו של תהליך היסטורי שהופרע קימעה עליידי פלישתה של ישראל ללבנון. כל מי שיניח את קלפיו על גורמים אלה, יניחם על כוח הנמצא בירידה, וסופו להפסיד. נותר, איפוא, לבחון באיזו מידה אפשר לסמוך על הזרם המיליטאנטי כעדה השיעית, והאם בכלל ניתן להגיע להיברות עם הגורמים הפועלים בו.

אחרי הקמת תנועת המקופחים עליידי מוסא צאדר ב-1974, הוקם, בתחילת 1975, אירגון שאמור היה לשמש כזרוע הצבאית של התנועה — אפואגי אל-מוקאוואמה אל-לובנאניה (קבוצות ההתנגדות הלבנונית), ראשייה-יתוכת של שם האירגון יוצרות את המילה הערבית

אנשיהם נגד האו"ם — מה שמאלץ את צה"ל לפקח עליהם ולרסנם.

פיחות במעמד ההנהגה

מנקודת-ראות כללית יותר יש לזכור, שכדי ליצור כוח צבאי יעיל ועמיד, יש צורך במניעים עמוקים יותר להשתתפות אנשים בו, מניעים אידיאולוגיים וחברתיים-סביבתיים.

בנוסף לכך, יש צורך במנהיגות סמכותית ומוכרת, המסוגלת לעורר את אמנםם של הכוחות ולהביאם להתלכד סביבה לפעולה משותפת ולעמידה בפני קשיים.

כוח צבאי לא יכול לצוץ יש מאין. תנאי להקמת כוח צבאי, שיוכל למשוך אנשים לשורותיו, הוא קיומו של בסיס פוליטי לאותו הכוח. לא ניתן להקים כוח צבאי בדרום אלא עליידי

מאת רוני שפיגל

שיתוף-פעולה עם הגורמים הפוליטיים הפועלים בקרב השיעים.

על איזה כוחות פוליטיים בקרב העדה ניתן להסתמך ומה מידת-נכונותם לשתף פעולה

קיימים שלושה זרמים עיקריים בקרב השיעים בלבנון: זרם מסורתי, זרם מיליטאנטי וזרם חומייניסטי. רק עם שניים מזרמים אלה ניתן לנסות ולקיים מגע בהקשר לביטחון הדרום — הזרם המסורתי ו/או הזרם המיליטאנטי, ליתר דיוק, עם הגורמים הפרגמאטיים בתוכו.

הנהגה המסורתית של העדה השיעית מורכבת מכמה מישפחות, אשר נהנו בעבר ממעמד והשפעה ניכרים בקרב בני העדה. כמו

מזומצמת למרי, ביחס למיספר הישוכים בו. היער שהציב לעצמו צה"ל בשלב זה הוא להגיע להקמת כוח שימנה 1200 איש ב-100 כפרים. אולם גם אם יושג יעד זה, המדובר הוא ככשליש בלבד ממיספר הכפרים באזור-השלטה של צה"ל. ההתי-נקשויות בחייהם של ראשי המישמרות האלה, יחד עם ההירדררות שחלה לאחרונה ביחסים עם האוכלוסיה השיעית בדרום, מעמידים בספק גם את הסיכוי להשיג יעד מוגבל זה.

היריעה כי צה"ל עתיד לסגת מלבנון תורמת אף היא להורדת מיספר הנכונים להתגייס, ופוגמת במירת נכונותם לפעול של אלה שכבר התגייסו, מחשש שיבולע להם אחרי הנסיגה (לפני כמה שבועות הודיע בכירות אחד ממפקדי המישמרות בדרום על פירוק המישמר שלו).

במה שנוגע ליכולתם ללבוש לבדם נגד הגרילה, הרי שמוגום לצפות מהם לרבר כזה. המדובר בכפריים, שאומנם אצל חלקם המוטיבציה להתגייסותם היא התנגדות לאש"ף והרצון למנוע את שוכו לדרום, אולם חלק מהם עושה זאת כרי לקבל נשק וליהנות ממעמד וכבוד, שממנו נהנים בלבנון נושאיי הנשק, וביחוד אם עומד מאחוריהם גיבוי של כוח חזק, כמו צה"ל.

אולם זוהי נקודת-התורפה של גורמים כאלה — שתיפקודם ועצם קיומם תלוי בקיומו של כוח חזק, הנותן להם גיבוי. אין שום סיכוי שכוחות מקומיים כאלה יוכלו לעמוד נגד הגרילה, והנסיין של מילחמת-גרילה ממקומות אחרים מאשר זאת. דבר זה נכון כאשר צה"ל נמצא באיזור, ויהיה נכון עוד יותר אחרי נסיגתו.

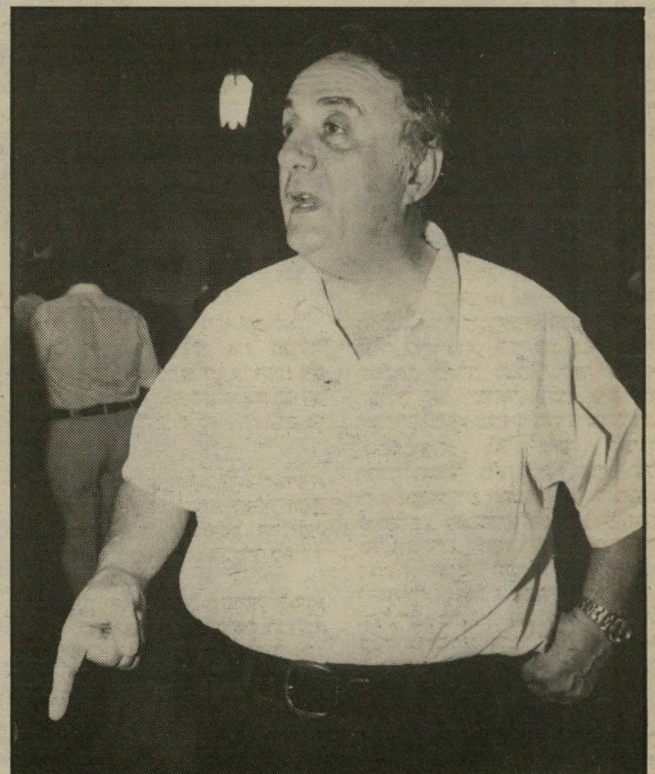
המישמרות המקומיים, כמו כוחות חראר, מוגבלים גם בפעילותם. האו"ם עוצר את אנשיהם במחסומים ומחרים את נישקם, וכבר היו פעולות של

בכל כפר. לפיכך, הקריטריון לבחינת מידת יעילותם של כוחות אלה איננו רק ביכולת לרווח על פעילות חריגה, אלא ביכולתם לפעול נגד פעילות כזאת בתוך ובסביבות הישוב.

ככל הידוע, קיימים כיום מישמרות כאלה ב-40-50 כפרים ברחבי האיזור הנשלט עליידי צה"ל, ובסך הכל הם מונים 500-600 איש. אם מיספרים אלה נכונים, הרי שפריסתם בדרום

קיומם של מישמרות כאלה בכפרים, מסייע להשגת חומר-מורדיעין על פעילות עויינת. מאחר שהם מורכבים מתושבי המקום ומכירים היטב אותו ואת תושביו, הם יכולים להתריע על נוכחותם של זרים ועל פעילות חריגה.

העניין הוא, שכדי להשיג מידע כזה אין צורך במיליציות, וניתן להשיגו באמצעות שניים-שלושה מודיעים

מתאם לזבראני

אחרי שיתוף-פעולה, פתרון משולב